

Karmelkerk Zenderen, 26 januari 2025

Oecumenische Viering

ds. Johan Meijer

gelezen: Deuteronomium 6: 4-9, Kolossenzen 3: 9b-17 en Johannes 11: 17-27

titel: Ja, ik geloof

overdenking

Gemeenschap rond de Levende, lieve mensen van God,

|

“Dit jaar is het 1700 jaar geleden dat het eerste christelijke oecumenische concilie in Nicea werd gehouden. Deze herdenking biedt een unieke gelegenheid om het gemeenschappelijke geloof van christenen te vieren, zoals uitgedrukt in de geloofsbelijdenis die tijdens dit concilie werd geformuleerd. De Week van gebed voor eenheid van christenen 2025 biedt een uitnodiging om uit dit gedeelde erfgoed te putten en dieper in te gaan op het geloof dat alle christenen verenigt. Het thema van de Week van gebed voor eenheid luidt “Ja, ik geloof”. Het verwijst naar deze geloofsbelijdenis van Nicea en naar de woorden die Marta tegen Jezus spreekt, voorafgaand aan de opstanding van de broer van Marta, Lazarus.”

Zo leidt de Landelijke Raad van Kerken in Nederland het voorbereidingsboekje voor de viering van de Gebedsweek voor de Eenheid van 2025 in. De Wereldwijde gebedsweek, die dit jaar is voorbereid door de broeders en zusters van de oecumenische Monastieke Gemeenschap van Bose in Italië. Zij maakten de opzet voor de oecumenische viering en voor de gebedsbijeenkomsten door de week. Dit materiaal is vertaald en bewerkt door de

Nederlandse projectgroep van de Week van gebed. De diversiteit in de samenstelling van de projectgroep is terug te vinden in het materiaal.

II

Oecumenisch, dat woord dat tot nu toe al drie keer klonk, heeft bij ons de betekenis van kerken van verschillende richtingen samen, of het streven naar meer eenheid van verschillende geloofsrichtingen, maar de oorsprong van het woord heeft de betekenis: bewoonde wereld, dat stamt uit de Griekse Oudheid. De bewoonde wereld die goed in kaart was gebracht tegenover een wereld daarbuiten, waar uiteraard ook mensen woonden. En ook wel een beetje als onderscheid: wij de beschaafde wereld en zij de barbaarse wereld. Zo werd in het jaar 325 ook gedacht. Het grote Romeinse Rijk onder leiding van Keizer Constantijn als bewoonde wereld, dat bijvoorbeeld de Rijn, de Limes, als bovengrens had, dus het gebied waar wij nu wonen behoorde ook tot het barbaarse.

III

Oikoumène, bewoonde wereld, Romeins Rijk, waarin in de eerste drie eeuwen de volgelingen van Jezus, de mensen van de Weg, de Christenen zich in een grote en unieke diversiteit en veelkleurigheid hadden ontwikkeld, en die diversiteit, hoe kan het ook anders leidde die best eens tot onderlinge conflicten. Maar wat al deze diverse groeperingen gemeen hadden: ze waren illegaal in de ogen van de Keizer en zijn Keizerrijk. De decreten waren getekend: deze oproerkraaiers die opriepen hun Heer Jezus te belijden als grootste Heer, ondermijnden het gezag van de Goddelijke Keizer. Vervolging dus, gevangenschap, gruwelijke martelingen en massale moorden. Je kon voor je vermaak een Christen als een soort fakkel op je paleiselijke oprijlaan in de brand steken. Totdat de Keizer zich bekeert. Keizer Constantijn, in dat beroemde jaar 313. En dan gelden er vanaf dat moment nieuwe decreten. Nu mogen Christenen niet meer vervolgd worden, néé voortaan moet iedereen Christen zijn. En moet er één kerk zijn in de Oikoumene, de bewoonde wereld. En moet er één Belijdenis komen die universeel geldt. En daarom dus het Concilie van Nicea, het huidige Iznik in Turkije. Dat was nog een hele strijd hoor, om het geloof goed op formule te brengen en daarbij werden ook nogal wat variante belevingen en spiritualiteiten veroordeeld en duurde het tot 381 tot in Constantinopel, het huidige Istanbul, de tekst definitief werd.

IV

Die tekst die voortaan mee zou varen in de rivier die Officieel Christendom heette, een rivier die breed was, en vele zijtakken kende. Ook zijtakken die vragen stelden bij de officiële leer van Nicea. De Tweenaturenleer van Christus bijvoorbeeld of de Drieëenheid van het Goddelijke Wezen. Ik sprak gisteren iemand die ik vroeg: ken jij het Credo van Nicea uit je hoofd? En hij: ik heb geen flauw idee wat Nicea is. Rooms Katholieke gelovigen kennen dit Credo goed omdat het een vast onderdeel is van de liturgie. Maar zou ik een lid van mijn Protestantse gemeente vragen of iemand van de Doopsgezinden, ik denk niet dat er dan een

heel uitgebreid antwoord zou komen. En het is niet dat we vandaag die tekst van 1700 jaar geleden uit ons hoofd moeten gaan leren, of dat we elkaar gaan opleggen allen hetzelfde te moeten geloven of belijden. Wel klink die eeuwenoude tekst vandaag en niet alleen als een curieus museumstuk, maar als een uiting van geleefd geloof, net zo als er Bijbelteksten klonken, die niet uit een rariteitenkabinet komen, maar die als levende geloofswaarden door de rivier van de traditie zijn vervoerd en die ook ons bereiken hebben, ons, in dat gebied dat ooit als barbaars gezien werd, als niet bewoond.

V

1700 jaar Geloofsbelijdenis van Nicea, 1700 jaar gedeeld erfgoed, stelt ons wereldwijd en in ons eigen oecumenische midden de vraag: wat zeg jij als iemand je vraagt wat jij gelooft, waar jij voor staat, wat jou beweegt. En ons vandaag te verbinden met Martha, die geconfronteerd wordt met dood van haar dierbare broer Lazarus. Martha's waarden aan Jezus uiten haar teleurstelling over zijn late komst en er klinkt misschien ook een vleugje verwijt in door: "Als u hier was geweest, Heer, zou mijn broer niet gestorven zijn" Deze uitroep wordt wel onmiddellijk gevolgd door een belijdenis van vertrouwen in Jezus' reddende kracht: "Maar zelfs nu weet ik dat God U alles zal geven wat U vraagt" (vers 22). Wanneer Jezus haar verzekert dat haar broer zal opstaan, reageert ze door haar religieuze overtuiging te bevestigen: "Ik weet dat hij bij de opstanding op de laatste dag zal opstaan" Jezus leidt haar een stap verder, door zijn macht over leven en dood en zijn identiteit als de Messias te onthullen. "Ik ben de opstanding en het leven. Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in mij gelooft zal nooit sterven. Na deze verbazingwekkende verklaring daagt Jezus Marta uit met een zeer directe en persoonlijke vraag: "Geloof je dat?". Net als Marta konden de eerste generaties christenen niet onverschillig of passief blijven toen de waarden van Jezus hun harten raakten en bevroegen. Ze streefden ernaar waarden te vinden die het hele mysterie van de menswording en het lijden, de dood en de opstanding van hun Heer zouden omvatten. In afwachting van Zijn terugkeer zijn christenen over de hele wereld geroepen om samen te getuigen van dit geloof in de opstanding, dat voor hen de bron is van hoop en vreugde, waarin iedereen mag delen.

VI

Maar hoe uit je dat? Hoe uit je dat in het heden en hoe uit je dat samen? Zoals je misschien weet heeft een gezin van zes personen kerkasiel gevraagd in de Open Hof in Kampen, de familie Babayants. En hen werd dit asiel gegeven, door sinds 21 november een continue kerkdienst gaande te houden, 66 nachten en dagen inmiddels. En de Protestantse Kerk in Nederland sprak zich uit en ging er achter staan, en de 18 lidkerken van de Raad van Kerken in Nederland steunen dit asiel en de Raad deed een appèl op de politiek. En het Humanistisch Verbond voegde zich bij de Steunbetuigers. Ik kan me eerlijk gezegd niet heugen dat er een gezamenlijk kerkelijk spreken is geweest. Hoe uit je je geloof? Door op te komen voor hen die kwetsbaar zijn, uiting geven aan een grondwaarde: red hen die geen verweer hebben. En heel de wereld mocht getuige worden van die moedige bisschop

Marianne Edgar Budde, die om mercy vroeg aan Mr. President. Een nieuwe Martin Luther King, als het haar nu maar niet zo vergaat als hem. Maar zúlk spreken dus, geloof in opstanding en in de Levende Heer dat opstaat, ook daadwerkelijk opstaat tegen krachten en machten die je barbaars zou kunnen noemen.

VII

En ikzelf dan? Ooit, in mijn eerste studententijd, 32 jaar geleden, was er in onze Studentengemeenschap in Kampen een serie vieringen over Credo's. Die van Nicea kwam aan de orde, en die van Dorothee Solle: ik zal niet geloven in het recht van de sterkste, een tekst die altijd weer razendactueel is. Maar het credo dat het meest met mij meegereisd is en dat mij het diepst raakt en om allerlei uiteenlopende redenen weer steeds in mijn gedachten is is deze, een geloofsbelijdenis van Marijke de Bruijne. *Geloven is een diep en zeker weten dat wij niet alleen zijn hier niet verloren, zonder uitzicht. Want wie luistert naar de stilte weet de weg. Gehoorzaam tot het uiterste het donker in gaan en het niets de leegte aanzien, het verdriet, je overgeven aan wat komt... en dragende armen zijn onder je God krijgt gezicht*

Amen